

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu**

Poznań, dnia 29 czerwca 2010 r.

**Pan
Marek Woźniak
Marszałek
Województwa Wielkopolskiego**

LPO-4101-03-03/2010
P/10/061

Na podstawie *art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹*, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu przeprowadziła w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu, zwanym dalej „Urzędem”, kontrolę w zakresie związanym z wykonywaniem zadań dot. zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego w województwie wielkopolskim w latach 2009-2010 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 7 czerwca 2010 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje Panu Marszałkowi niniejsze

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację przez *Urząd* zadań w kontrolowanym zakresie.

1. W okresie objętym kontrolą, Marszałek Województwa Wielkopolskiego zarządzał ruchem na drogach wojewódzkich przy pomocy Wojewódzkiego Zarządu Dróg Wojewódzkich w Poznaniu (WZDW), tj. wojewódzkiej samorządowej jednostki budżetowej oraz Departamentu Infrastruktury *Urzędu*.

WZDW, wykonując zadania zarządcy dróg wojewódzkich o łącznej długości 2.673,737 km (z czego 336,874 km to drogi położone w granicach administracyjnych miast), wykonywał jednocześnie zadania organu zarządzającego ruchem na tych drogach na podstawie Statutu i Regulaminu organizacyjnego WZDW (akty ustanowione odpowiednio przez Sejmik uchwałą Nr VIII/74/07 z dnia 23 kwietnia 2007 r. i Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwałą Nr 1740/2005 z dnia 11 lutego 2005 r. z późniejszymi zmianami). Przedmiotem działania WZDW jest m.in. zarządzanie ruchem na drogach w województwie

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

wielkopolskim, z wyjątkiem dróg wojewódzkich położonych w granicach miast na prawach powiatu.

Według Regulaminu organizacyjnego *Urzędu*, do zadań Departamentu Infrastruktury należało m.in. zarządzanie ruchem na drogach wojewódzkich poprzez inicjowanie organizacji ruchu zmierzającej do poprawy bezpieczeństwa ruchu na drogach wojewódzkich i współdziałanie w tym zakresie z organami samorządu województwa oraz sprawowanie nadzoru nad działalnością WZDW.

W ocenie NIK, sprawowany przez Departament Infrastruktury nadzór nad działalnością WZDW w zakresie zarządzania ruchem na drogach wojewódzkich był niepełni skuteczny. Prowadzona równolegle kontrola w WZDW wykazała bowiem szereg nieprawidłowości w realizacji zadań związanych z zarządzaniem ruchem na tych drogach. Dotyczyły one nierzetelności w prowadzeniu ewidencji projektów zatwierdzonych organizacji ruchu i w ocenie zgodności dokumentacji projektowej organizacji ruchu z wymaganiami określonymi w § 5 *rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 23 września 2003 r. w sprawie szczegółowych warunków zarządzania ruchem na drogach oraz wykonywania nadzoru nad tym zarządzaniem*² a także nieterminowego realizowania obowiązków kontrolnych, o których mowa w § 12 *ust. 5 ww. rozporządzenia*.

NIK zwraca uwagę, że zgodnie z dyspozycją *art. 10 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym*³, marszałek województwa zarządza ruchem na drogach wojewódzkich. Wykonując natomiast nałożone, przez Statut i Regulamin organizacyjny, obowiązki w zakresie zarządzania ruchem na drogach województwa wielkopolskiego, dyrektor WZDW i jego zastępca zatwierdzali projekty organizacji ruchu, nie mając pisemnych upoważnień do tych czynności w imieniu Pana Marszałka.

2. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sprawowany, przez Departament Infrastruktury *Urzędu*, nadzór nad przeprowadzaniem egzaminów państwowych na prawo jazdy.

W 2009 r., ww. Departament przeprowadził w nadzorowanych pięciu Wojewódzkich Ośrodkach Ruchu Drogowego (WORD) 18 kontroli problemowych związanych z przeprowadzaniem egzaminów państwowych na prawo jazdy. Z tego w 16 kontrolach nie stwierdzono nieprawidłowości, zaś dwie, przeprowadzone w WORD w Lesznie w III i IV kwartale 2009 r., zakończyły się skierowaniem do dyrektora tej jednostki wystąpień z wnioskami (które zostały zrealizowane). W ramach ww. kontroli sprawdzano m.in. prawidłowość wyposażenia sal komputerowych w urządzenia monitorujące i rejestrujące przebieg egzaminu teoretycznego, oceniano prawidłowość przebiegu przeprowadzania egzaminów teoretycznych i praktycznych przez egzaminatorów, kandydatów na kierowców i kierowców oraz sprawdzano dokumentację związaną z wykonywaniem czynności egzaminatora.

NIK zwraca jednak uwagę, że Departament nie przeprowadził w badanym okresie żadnej kontroli egzaminów na pozwolenie do kierowania tramwajem. Dopiero plan kontroli

² Dz. U. Nr 177, poz. 1729

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908 ze zm.

na 2010 r., zatwierdzony przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego dnia 18 marca 2010 r., zakładał przeprowadzenie takiej kontroli w II kw. 2010 r.

W trakcie przeprowadzanych w 2009 r. kontroli, bezpośrednio obserwowanych było 16 egzaminów teoretycznych na prawo jazdy (w tym jeden egzamin w trakcie kontroli doraźnej przeprowadzonej w WORD w Pile przez Departament Kontroli *Urzędu*) oraz 27 egzaminów praktycznych na placu manewrowym i w ruchu drogowym (w tym cztery egzaminy w trakcie kontroli doraźnej przeprowadzonej w WORD w Pile przez Departament Kontroli *Urzędu*). Ponadto, w dwóch przypadkach, Departament Infrastruktury *Urzędu* kontrolował przebieg egzaminu na podstawie dokonanych nagrań. Kontrola ta w jednym z tych przypadków zakończyła się ustaleniami wskazującymi na nieprawidłowe przeprowadzenie egzaminu. Podczas prowadzonych ww. kontroli nie zachodziła okoliczność przerwania egzaminu lub jego unieważnienia bądź skierowania egzaminatora na egzamin kontrolny.

Badania kontrolne przebiegu 21 praktycznych egzaminów na prawo jazdy, przeprowadzonych przez dwóch egzaminatorów (11 egzaminów w WORD w Lesznie i 10 egzaminów w WORD w Pile) w dniu 8 kwietnia 2010 r. wykazały, że wszystkie wystawione przez egzaminatora oceny z przeprowadzonych egzaminów praktycznych były prawidłowe i nie budziły zastrzeżeń. Uwagi odnosiły się natomiast do sposobu wydawania poleceń kandydatom na kierowców w czasie trwania wszystkich ww. 21 egzaminów (m.in. polecenia skrótowe, mało precyzyjne, błędne nazewnictwo).

3. NIK pozytywnie ocenia rzetelność rozpatrywania skarg dotyczących przebiegu egzaminów. W okresie objętym kontrolą do *Urzędu* wpłynęło łącznie 69 skarg (odwołań), które dotyczyły uzyskania oceny negatywnej z egzaminu państwowego na prawo jazdy. Jedną skargę skarżący wycofał przed jej rozpatrzeniem. Po rozpatrzeniu ww. skarg, *Urząd* uznał 55 z nich za bezpodstawne, a w przypadku 13 skarg – egzaminy unieważniono.

Wpływające do *Urzędu* skargi (odwołania) stanowiły dodatkową informację wykorzystywaną podczas spotkań przedstawicieli Zarządu Województwa Wielkopolskiego z kierownictwem WORD-ów i służyły doskonaleniu ich pracy oraz podniesienia kultury obsługi osób przystępujących do egzaminu.

4. Ewidencja egzaminatorów państwowych na prawo jazdy prowadzona była rzetelnie i zapewniała bieżącą kontrolę wykonywania przez egzaminatorów obowiązku przeprowadzania kontrolnych badań lekarskich i badań psychologicznych oraz corocznego szkolenia.

Ewidencję egzaminatorów bezpośrednio prowadził Departament Infrastruktury, który przyjmował i weryfikował dokumenty składane przez kandydatów na egzaminatorów a także sporządzał wnioski do Ministerstwa Infrastruktury na egzaminy weryfikacyjne. Po uzyskaniu uprawnień, egzaminator był wpisywany do ww. ewidencji i otrzymywał swój numer ewidencyjny.

Według stanu na dzień 24 maja 2010 r. w ewidencji egzaminatorów województwa wielkopolskiego było wpisanych 275 osób uprawnionych do egzaminowania kandydatów na kierowców. Egzaminatorzy ujęci w ewidencji spełniali wymagania określone w *art. 110*,

art. 110a ust. 2 oraz art. 111 ust. 2-4 ustawy Prawo o ruchu drogowym, z wyjątkiem dwóch osób, które nie posiadały wykształcenia wyższego. Osoby te kontynuowały zatrudnienie na podstawie art. 145 ust. 4 ww. ustawy.

5. W ocenie NIK, *Urząd* rzetelnie nadzoruje przebieg kursów dokształcających niezbędnych do kierowania pojazdem przewożącym materiały niebezpieczne, o których mowa w *art. 10-18 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych*⁴.

W *Urzędzie* był prowadzony rejestr przedsiębiorców prowadzących kursy dokształcające w ww. zakresie, który zawierał 42 wpisy. Wpis do rejestru dokonywany był po złożeniu wniosku przez przedsiębiorcę i po sprawdzeniu spełnienia warunków wynikających z ww. ustawy oraz z *rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 15 września 2005 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców przewożących towary niebezpieczne*⁵.

W okresie objętym kontrolą przeprowadzono 284 kursy dokształcające dla kierowców przewożących towary niebezpieczne. Organizatorzy omawianych kursów informowali o nich *Urząd* na bieżąco. Sprawdzenie spełnienia warunków i wymagań wynikających z ww. ustawy o przewozach towarów niebezpiecznych i *rozporządzenia w sprawie kursów dokształcających*, przeprowadzane było po złożeniu wniosku przez przedsiębiorcę chcącego prowadzić kursy. Niezależnie od tych kontroli przeprowadzane były kontrole problemowe przebiegu ww. kursów. Przedstawiciele Departamentu Infrastruktury (działający w imieniu Marszałka Województwa) każdorazowo uczestniczyli w składach komisji egzaminacyjnych kończących kursy dla kierowców przewożących towary niebezpieczne.

6. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia sposób realizacji zadań przez Wojewódzką Radę Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego (WRBRD) w zakresie bezpieczeństwa ruchu.

W okresie objętym kontrolą WRBRD działała w składzie spełniającym wymagania określone w *art. 140i ustawy Prawo o ruchu drogowym*. Zgodnie z zarządzeniem Nr 15/2008 Marszałka Województwa Wielkopolskiego z dnia 20 marca 2008 r., obsługę WRBRD zapewniał wyznaczony WORD w Poznaniu.

Projekt Wielkopolskiego Programu Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego został przedstawiony na posiedzeniu WRBRD dnia 24 kwietnia 2007 r. i przekazany Panu Marszałkowi. Dokument powyższy ulegał aktualizacjom w związku ze zmieniającą się sytuacją związaną z zagadnieniem bezpieczeństwa w ruchu drogowym. W programie tym, sposób ujęcia i realizacji zadań był zgodny z programem GAMBIT 2005.

Równolegle, Sekretariat WRBRD realizował towarzyszące programy sektorowe dotyczące ratownictwa drogowego, modernizacji infrastruktury drogowej oraz działań prewencyjnych i represyjnych z udziałem Policji. Między innymi w efekcie realizacji powyższych działań, w latach 2005-2009 zmniejszyła się liczba wypadków drogowych (ogółem o 6,5%) i liczba osób zabitych w wypadkach drogowych (ogółem o 19,7%) na drogach województwa wielkopolskiego.

⁴ Dz. U. Nr 199, poz. 1671 ze zm.

⁵ Dz. U. Nr 187, poz. 1571

Na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego w latach 2008-2009, tj. na zadania ujęte w Wielkopolskim Programie Poprawy Bezpieczeństwa Ruchu Drogowego, WORD-y wydały odpowiednio 2.957.450 zł i 3.044.691 zł. Natomiast na 2010 r. WRBRD przyjęła plan wydatków na ww. cel w wysokości 2.600.800 zł. Jako przyczynę zmniejszenia wydatków na realizację zadań ww. programu Sekretarz WRBRD podał m.in. wyraźnie malejącą liczbę przeprowadzanych egzaminów państwowych na wszystkie kategorie prawa jazdy, co ma bezpośredni wpływ na kondycję finansową każdego ośrodka egzaminacyjnego i tym samym zmniejszenie wpływów z opłat za realizowane przez WORD-y usługi egzaminacyjne. Wysokość tych opłat nie uległa zmianom od czterech lat.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Udzielenie kierownictwu WZDW pisemnego upoważnienia Marszałka Województwa Wielkopolskiego, jako organu zarządzającego ruchem na drogach wojewódzkich, do zatwierdzania projektów organizacji ruchu na tych drogach.
2. Zwiększenie nadzoru nad WZDW w zakresie realizacji zadań związanych z zarządzaniem ruchem na tych drogach.
3. Zwiększenie liczby kontroli zapisów elektronicznych (nagrań) przebiegu egzaminów państwowych na prawo jazdy w celu wyeliminowania nieprawidłowości w trakcie wydawania poleceń kandydatom na kierowców w czasie trwania egzaminów.
4. Planowanie i przeprowadzanie kontroli przebiegu egzaminów na pozwolenie do kierowania tramwajem.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK*, oczekuje przedstawienia przez Pana Marszałka, w terminie 14 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Poznaniu umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.